

ТУРПАПХОЙ

НОХЧИЙН КЪОМАН СИЙ ДОЛУ КІАНТ КАДЫРОВ АБУБАКАР

Ийжарий а. Абубакар воцург кхин божабер цхъаь бен дацара доьзалехь, цундела цуьнан белшаш тлехь доккха жоьпалла дара дена-нанна кертахь оьшучунна гюдарехь а, ййжарий кхеташ-кхиорехь а.

Ша жима вара аьлла ца Іаш, Кадыров Ахьмад-Хьаьжжина (Дала гъазот къобал дойла цуьнан!) тлехьахъобттина, Нохчийчохь машар дахъоттош къахьга нийат хилира цуьнан.

2001-чу шеран асаран (июнь) беттан 8-чу дийнахь масех машенахь республикин кун-ийгалхочун администрацин белхалойн машенийн ковр яра Ахьмад-Юьртара Гуьмсеьха йоглуш.

Тлехьа дуьненчу ваьлла цуьнан кІант. Абубакаран кІанта хьакь ма-ййу длакохьху шен ден цле. Сийлахь Къуръан дагахь Іамийна, шен І3 шо кхочуш хьафиз хилла цуьнах.

ХІара статья лерина ю турпалхочунна, нохчийчунна тІемалочунна, бакъволчу патриотана, нохчийн къоман кханенан дуьха шен дахар даделлачунна.

Шкоলেখь доьшуш волуш даима самукъане вара и кІант. Бераллехь дуьйна, кхечарех къаста лаам бара цуьнан. Иза къасталуш вара, вокхачун сана хьажам хиларца, кхетам хиларца.

«Иза шен дашна тешаме вара. Массо хІумана тлехь хьалхадаьккхина эхь-бехк, нийсо дара цуьнан. Тхо даккхийдера цуьнах, дукха а везара и. ЧІогІа самукъане, дика ойланаш йолуш адам дара Абубакар. Иза чІогІа тешара, вайн кхане ирсе хирг хиларх. Шен ницкъ ма-кхочу иза иштта хилийта хьажа а хьаьжира и», - дуьйцу цуьнан бІо-накъосташа.

Кадыров Рамзана дуьйцу Абубакар чІогІа бакъаьха, ГІиллакхе, тешам болуш, майна тІемало, Нохчийн Республикин хьалхарчу Президентан, Россин Турпалхочун Кадыров Ахьмад-Хьаьжжин некъана чІогІа тешаме накъост хилла хилар.

«Хьоме ваша Абубакар террористашна дуьхьал тІом беш длакхелхина. Цуьнан 25 шо дара. Иза длакхелхинчул тлехьа дуьненчу ваьлла цуьнан кІант. Абубакаран кІанта хьакь ма-ййу длакохьху шен ден цле. Сийлахь Къуръан дагахь Іамийна, шен І3 шо кхочуш хьафиз хилла цуьнах.

Милицин старшина Кадыров Абубакар Шайхмогомедович вина 1976-чу шеран мангалан (июлан) беттан 23-чу дийнахь. Шайш динца юкъаметтинг чІогІа йолуш хиларе терра, дас-нанас динца а, нохчийн ГІиллакхашца а кхийира Абубакар а, цуьнан

сехь дешна. Шкоলেখь доьшуш волуш даима самукъане вара и кІант. Бераллехь дуьйна, кхечарех къаста лаам бара цуьнан. Иза къасталуш вара, вокхачун сана хьажам хиларца, кхетам хиларца. Оцу агІонаша гІо дира цунна школа дика чекхьаька. Школа чекхьаькхинчул тлехьа кІидла дешарх гІуллакх ца хилира цуьнан Нохчийчохь хилла тІемаш бакъана долуш.

«Хьоме ваша Абубакар террористашна дуьхьал тІом беш длакхелхина. Цуьнан 25 шо дара. Иза длакхелхинчул тлехьа дуьненчу ваьлла цуьнан кІант. Абубакаран кІанта хьакь ма-ййу длакохьху шен ден цле. Сийлахь Къуръан дагахь Іамийна, шен І3 шо кхочуш хьафиз хилла цуьнах.

«Турпалхой» республикин проект

ХАТТАРШ А, ЖОЬПАШ А – ШАРИАТЦА

Фарз-мархин бутт маса шо кхачьчакъана кхаба безаш бу?

Пхийтгара ваьллачу стагана тлехь ду мархин бутт кхабар, шовзткъара ваьллачунна санна. Цул хьалха хила мега я ца мега бохуш хІуманаш а хуьлу дуьйцуш. Иза бер кхиаре хьаьжжина ду. Вайн мехкан хенахІоттаме диллича, пхийт-та шо кхачьча, нислуш ду иза. Дала и бутт кхаба а, лера а паргІато, хьуьнар, синкхетам, ийман лойла вайна.

Зуда доьзалхочух хилча, цунна марханаш кхабар тлехь дуй?

Мелан марханаш кхаба доьзалхочух йолчу зудчунна бехкам бац, фарз мархин бутт хилча, беа баттал тІехваьлла доьзалхо кийрахь велаьх, оцу бехкамах хьалха юьту и зуда, хІунда аьлча, беа баттал тІехваьллачу доьзалхочунна чу са кхуллуш ду, цунна хуьлуш болу кхача нанас биьнарг бен бац, цундела и эшаме ца хилийта, Дала елла бакъо ю иза. Шо дуьхьал хІоттале, цо доькхуш кхабахь, каффарат хьарчар доцуш декхало, шо даьллачул тлехьа кхабахь, хІора доькхуш кхобучу мархин цІарахь цхьаьца кана ялта каффаратна а луш кхаба деза.

Мелан марха я фарз марха кхобуш йолчу зудчо шен бер дуьйча, марха духий цуьнан?

Муьлхха а марха кхобуш хиларх, доьзалхо вуьйча, марха духуш дац, цунах хила новкъарло яц.

Марха маьркъажа ламаз дале хьалха даста мегар дуй? Цхьаболчара ламаз диний бен ца досту, вукхара марха хьалхадастар гІоле ю олий, жимна хІума а кхоллий, ламаз дой, тІаккха кхидла а хІума юу. Нийса муьлха ду бохуш, хьотту.

Элчано (Делера салам-маршалла хуьлда цунна) аьлла, «Хуьлийла хьан дегІ, хьан са кхача баарехь маьрша долуш, ма хуьлийла хьан дегІ ламазехь, хьан са кхача баре сатуьйсуш а долуш». Дукха чулацаме дешнаш ду уьш. Марха кхобуш волу стег сарралц хих хьаьжна, юуче сатесна, дегІ малделла а волуш, «сайн хенна ламаз до ас» аьлла, ламаз дан хІуттучул, малахь хи а мелла, кІезиг хІума а кхьаллина, шен дегІана жимма паргІато а йина, оила Дала тІе йоьдучу кепара ламаз дан хІоттар мелехь ду.

Докъхуш марханаш кхобуш, церан низам муха хуьлу? Дала кхаба бакъо ца еллачух ду зударийн ламаз ца деш долчу деношкахь дуьсуш долу марханаш.

Иштта дисина марханаш а, шена Гіоле хилча, ма-кхуьш сиха декха дезар ду. Нагахь санна, шен ницкъ кхачаьх, юккъе хан а ца юлуьйтуш, кхобур ду цо шен дисина марханаш. Ткъа ницкъ ца кхачаьх, юккъе де долуш кхаьба а, новкъарло яц.

Суннат марханех лавьна а хьахо лава суна. Декхаза дисина марха а долуш, суннат марха кхаьбча, цунах суннат хир дац, хІунда аьлча, Делан декхар ду цкъа хьалха дІадала дезарг. Ткъа цу суннат мархин деношкахь кхаба мегар дуй и олий, хаттар хІоттадо. Ас ният ди кхана суннат марха кхаба а, дисина парз марха доькхуш кхаба аьлла, ши ният цхьана хІоттош дац. Шен дисина парз марха ша доькхуш велаьх, ас ният ди сайн дисина парз марха кхаба аьлла, нийат дан деза.

Хаттарина жоьпаш делла КЪКФО-и Телимнехан кхеташонан куьйгалхочо Кадыров Хож-Ахьмад-Хьаьжжас

НОХЧИЙН МОТТ

ХЬЕХАРХОЧУН САНА, МАТТЕ УЬЙР ХИЛЛА ЦА ІАШ, ЛИТЕРАТУРИЦА А ГЕРГАРЛО ДУ ЦУЬНАН

Нохчийн маттаца уьйра йолуш, нохчий мотт хьохьхуш кигийрхой алссам хаало школашкахь. Шен похміцца царна юккъехь ву тахана вай виьцца

лерина волу турпалхо. Йоща-чу хенахь баккхий кхиамаш бакъна цо ша хьаржинчу некъа тлехь. И ша хьаржина некъ гуттар юьхьарлаьцна схьавоглуш

а ву иза. Иштта кхидла а шен дахар гуттар хьехархочун кор-маталлица доза лаам а бу цуьнан. Вай вешан ешархочуна хьалхахІотториг ву Даудов Гилани. Гилани дуьнен чу ваьлла 1988-чу шеран эсаран (октябрь) беттан 30-чу дийнахь Веданан кІюштарчу Тевзанахь Даудов Хаважин, Румин доьзалехь. Цигахь, Тевзанахь, школе вахана. Ша винчу юьртахь ІІ класс чекхьаькхинчул тлехьа,

2006-чу шарахь Нохчийн пачхьалкхан университетан филологин факультете деша вахана иза. 2011-чу шарахь и дешар чекхьаьккхина Гиланис. Оцу шарахь ша дешначу Тевзанарчу юкьерчу школе нохчийн мотт, литература хьеха балха вахана иза. Цхьана шарахь эха шарахь цу школахь болх бина цо. Цул тлехьа Сольжа-ГІала заьлапчу берашна нохчийн мотт, литература хьеха длакхейкхина, цига дехьаваьлла. Карарчу хенахь а цигахь болх беш ву.

«Бераллехь дуьйна суна чІогІа тІелаткъам бинера «Эзарнийн зерашкахула» цле йолчу турпалхочу. Матте а, литературе а шен шовкъ гучаялар коьртачу декъана цу книгех турра хьеха длакхейкхина, цига дехьаваьлла. Карарчу хенахь а цигахь болх беш ву.

Республикин дуккха а конкурсашкахь дакъалаьцна Гиланис. Дуккха а баркаллин кехаташ а ду цуьнан, цо бинчу белхан лаккхара мах кадош делла. 2016-чу шарахь «Тоьлла хьехархо» аьллачу конкурсехь хьалхара меттиг яьккхина цо. Цул тлехьа 2019-чу шарахь «Россин Федерацин дешаран силахь белхах» аьлла цле а елла Гиланина. Нохчийн меттан, литературин асасиацин декъашхо хилла, хьехархой длакхетта иза хІинца.

Гиланис юьхьарлаьцна некъ доккхачу декъана хІинца а кхочушхилла ала мегар ду. Жима волуш дуьйна шен нохчийн матте, литературе хилла марзо гуттар тІелгагІелла цуьнан.

«Республикин дуккха а конкурсашкахь дакъалаьцна Гиланис. Дуккха а баркаллин кехаташ а ду цуьнан, цо бинчу белхан лаккхара мах кадош делла. 2016-чу шарахь «Тоьлла хьехархо» аьллачу конкурсехь хьалхара меттиг яьккхина цо. Цул тлехьа 2019-чу шарахь «Россин Федерацин дешаран силахь белхах» аьлла цле а елла Гиланина. Нохчийн меттан, литературин асасиацин декъашхо хилла, хьехархой длакхетта иза хІинца.

«Бераллехь дуьйна суна чІогІа тІелаткъам бинера «Эзарнийн зерашкахула» цле йолчу турпалхочу. Матте а, литературе а шен шовкъ гучаялар коьртачу декъана цу книгех турра хьеха длакхейкхина, цига дехьаваьлла. Карарчу хенахь а цигахь болх беш ву.

Юкьараллин белхан долчу хІуманна дика жигархо а, дика накъост а ву Даудов Гилани. Тахана доладелла дац цуьнгахь и хІума: ша студент волуш дуьйна а вара иза иштта жигара. Иштта нохчийн мотт шена а Іамош, дешархошна хьохьхуш, нохчийн меттан верас хилла, лаьтгийла лаь Гилани.

«Бераллехь дуьйна суна чІогІа тІелаткъам бинера «Эзарнийн зерашкахула» цле йолчу турпалхочу. Матте а, литературе а шен шовкъ гучаялар коьртачу декъана цу книгех турра хьеха длакхейкхина, цига дехьаваьлла. Карарчу хенахь а цигахь болх беш ву.

Юкьараллин белхан долчу хІуманна дика жигархо а, дика накъост а ву Даудов Гилани. Тахана доладелла дац цуьнгахь и хІума: ша студент волуш дуьйна а вара иза иштта жигара. Иштта нохчийн мотт шена а Іамош, дешархошна хьохьхуш, нохчийн меттан верас хилла, лаьтгийла лаь Гилани.

ПАРЗАШ А, СУННАТАШ А

САГИН ДОЗАЛА

ХІара болх массо нахана безаш бу, латта тлехь мел болу нах цуьнца мукІарло деш бу, хІунда аьлча и болх шайна, шайш зийн, безаш болу дела». Цо (Дала кьинхетам бойла цунах) иштта аьлла, дог цІандаран бакъанаш дуьйцуш: «СагІа даларна юкьадогІу: нахана дика дар, ницкъ кхочучу барамехь шен даьхница, куьйган говзаллица царна пайда бар. Баккъал а, комаьрша волу дика стаг догІена а, ирсе а, дог паргІат долуш а хуьлу. Амма шеггахь дика доцу бляьрмециг волу стаг – догІаьржа, декъаза а, кхечарал алсам гІайгІане, сингаттаме хуьлу».

аьтту куьг хьокхуш болу мох санна беркате дара. Цхьана хІумане хьашто ерг шена тІевеьча, цо иза цунна оьшург дІаяларца шен дегІал хьалхавоккхура; цкъацкъа яахІума, цкъанцкъа бедарш сагІна лора цо. Ша совгІатна душ йолу хІума, доккхуш долу сагІа а тайп-тайпана леладора цо, наггахь, сагІна, олий, наггахь, совгІатана, олий, наггахь, мах лой цхьа хІума оьций, тІаккха ша эцна хІума, цуьнан мах юкхуш волчунна дІалора цо, – Джабирера эцна эмкал юха цунна дІаяларх терра. Наггахь, юхалург хІума а йоккхий, цул алсам, гІоле, байоккха ерг дІалора цо, шен болчул алсам мах лой хІума а оьцурца цо. СовгІат сьха-оьцуш, шена деллачунна дуьхьал цул алсам, гІоле дерг луш вара иза, шегара гІиллакх гойтуш, тарлучу агІор сагІа даларан, дика даран дакъош билгалдеш. Цо луш долу сагІа, деш долу дика шен хьоле, ша олучу даше хьаьжжина хуьлара. Шеггахь ерг сагІна лора цо, сагІа ло аьлла омра деш, оцу тІехь нах сутара беш, сагІа даларе уьш кхойкхуш вара иза. Шена бляьрмециг, сутара стаг гича, сагІа даларе, комаьрша хиларе кхойкхура цо иза. Цуьнца и сьха-оьцуш волчул чІогІа воксхавеш, самукъадаьлла хуьлара иза. Дика хІума дарехь кхиболчу нахал комаьрша вара иза, цуьнан

висина вац. Пайхамаран (Делера салам-маршалла хуьлда цунна) нийсо ю-кх, диканиг даре, сагІа даларе, шарІаца догІуш дерг леладора дерг кхойкхуш. Цундела Пайхамар (Делера салам-маршалла хуьлийда цунна) кхиболчу нахал комаьрша, догІена, дог дика долуш вара. Баккъал а, сагІа даларе, диканиг даро адам комаьрша дарехь тамашийна лору юьту».

Хьязаман кІанта Хьакіма (Дела реза хуьлда цунна) элира: «Сайн неарехь хьаьцо, – Джабирера эцна эмкал юха цунна дІаяларх терра. Наггахь, юхалург хІума а йоккхий, цул алсам, гІоле, байоккха ерг дІалора цо, шен болчул алсам мах лой хІума а оьцурца цо. СовгІат сьха-оьцуш, шена деллачунна дуьхьал цул алсам, гІоле дерг луш вара иза, шегара гІиллакх гойтуш, тарлучу агІор сагІа даларан, дика даран дакъош билгалдеш. Цо луш долу сагІа, деш долу дика шен хьоле, ша олучу даше хьаьжжина хуьлара. Шеггахь ерг сагІна лора цо, сагІа ло аьлла омра деш, оцу тІехь нах сутара беш, сагІа даларе уьш кхойкхуш вара иза. Шена бляьрмециг, сутара стаг гича, сагІа даларе, комаьрша хиларе кхойкхура цо иза. Цуьнца и сьха-оьцуш волчул чІогІа воксхавеш, самукъадаьлла хуьлара иза. Дика хІума дарехь кхиболчу нахал комаьрша вара иза, цуьнан

оьшуш долу хІума сагІна далар, тІаккха цо докхо а ваьлла ша-шена бехкаш бохкур болуш. Хьалдолуш хилар шина кепара ду: а) Дохнаца хьалдолуш хилар – иза ша сагІа луш верг ву, шена, шен доьзална, дагарехь шена оьшуш долчунна ишам ца беш. ХІара хьал массо а нахехь дерг ду, наггахь хьайбанашкахь а хуьлу иза, хІунда аьлча, хьайбано ша дуьзча шен докьар даарх кхидолу хьайбанаш юа ца туху. Амма ша меца долуш, цо шен докьар даарх кхидерш юхатуху, шеца чІогІа уьйр йолуш хьайбанаш уьш деллах а.

Цо (Дала кьинхетам бойла цунах) аьлла: «Делан Элча (Делера салам-маршалла хуьлда цунна) кхиболчу нахал алсам шен долахь ерг сагІна луш вара. Ша, Делан дуьхьа, сагІна еларг дукха хеташ я кІезиг хеташ вацара иза. Цуьнгахь йолу хІума ца йохура цхьаммо, цо цунна и луш а бен, кІезиг я дукха елахь а. Къелла тІеярна ца кхобруш волчо луш долу сагІа дара цо луш дерг. Адамна совгІат дар, сагІа далар утгаре цунна а дукхадезаш хІума дара. Ша сагІна хІума лучу хенахь, и сьха-оьцуш волчул чІогІа воксхавеш, самукъадаьлла хуьлара иза. Дика хІума дарехь кхиболчу нахал комаьрша вара иза, цуьнан

Хьасан аль-Басрис (Дала кьинхетам бойла цунах) аьлла: «Ахьнафана цхьана стеган карахь дирІхам гира, тІаккха цо хьаттира: «Хьенан ду хІара?» Оцу стага, шен ду аьлла, жоп делира. Ахьнафа элира: «Иза хьан дац, ахь иза ял хиларе сатуьйсуш сагІна дІадалалц. Хьо хууш хилалахь, ахь даьхни сагІна ца луш хьаьгахь сацадахь, хьо цуьнан ву. Амма ахь иза сагІна делча, даьхни хьан ду».

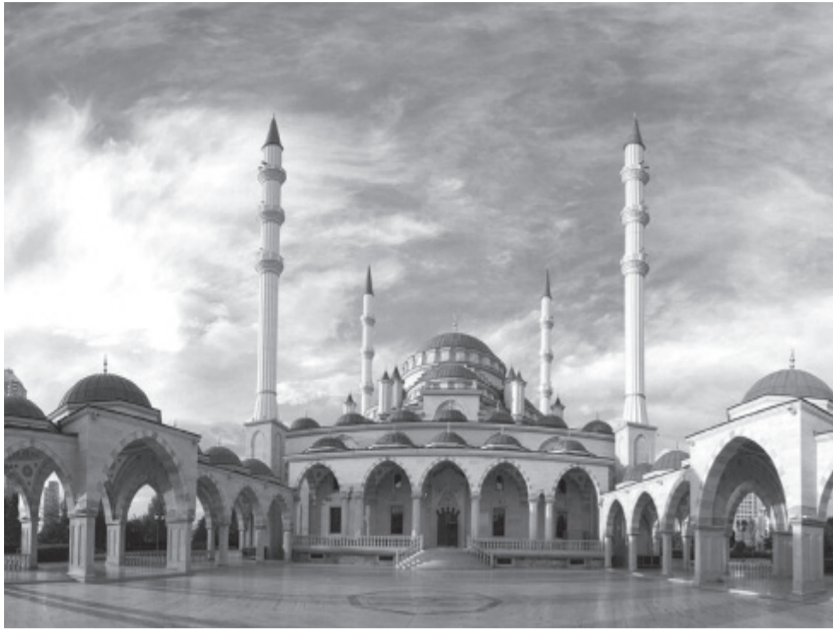
Шайх Муьхаммад-Салима (Дала кьинхетам бойла цунах) сагІанахь, сагІа даларх лаьцна аьлла: «СагІа далар – декъа даьхни я даьхница мах хІоттош дерг сагІна далар шен тІехь хелаш дац, бакъду, цо чулоцу ерриге а дика

СагІа даларан коьртачу хьукманех ду: 1. СагІна луш ерг цена, хьанал яьккхина хилар. ХІокху хьукмане адамна дагарехь утгаре хьалха юьту лар – иза адам хьанал дерг лаха, даа марздар ду. Билгьаьхуш долчух ду, цхьана а хІумано адам. Дела резарвар лохуш, Дала герга ца дуьгу, нагахь и хІума Дала гергахь цена дерг дацахь. Нагахь цо Дела резарвар лохуш сагІна луш ерг цена аьлча, цо шена Делан оьгІазло тІеюьйту, хІунда аьлча АллахІ оьшуш Вац Шен цІарца цо хьарам дохнаца харж яр.

«ХІоттийнарг – Халид бин Сулайман бин Али (Сали) Годчингарг – Магамедов Сулайман

ПАРЗАШ А, СУННАТАШ А

ЛАМАЗ ГАМАДАР

(Южь 2021 шеран 6-чу номерехь)

РУЗБАНАН ЛАМАЗ

Рузбанан ламаз Дала вайн умат къастош, дезачу пераскан дийнахь вайна делла совгIат ду. Рузбанан ламаз дар массо бусалба стагана важиб ду...

рузбанан ламаз жамаIатца имамана тIаьхьа дан» — аьлла, нийат деш, шена хезчу озаца АллIохIу Акбар олуш, ламаз доьккур ду. Оцу ламазан «Бисмилла», «Этхьиг», хьала-охьа теларан «АллIохIу Акбар» меллаша, шена хезачу озахь, эрду.Имамал хьалха ца лелаш, хьала-охьа тIаьхьа жимма тIаьхьавьусуш дийр ду ламаз.

Рузбанан ламазан цьхана ракаIате бен ца кхиахь а, и ламаз къобал хир ду. РакаIате кхиар лору, имам рукуIера хьаланисвалале, ирахь ламаз дикхина, имамана тIаьхьа рукуIе ваха кхьиьнар.

Цьхана ракаIате кхьиьначо, има-

мана тIаьхьа рузбанан ламаз Делан дуйьна дан нийат дина, ламаз дийр ду; цо салам делча, ша салам ца луш хьалагIаьттина, дисина ракаIат («Бисмилла», хьала-охьа тIаьхьа, суждане вахар) кхочуш а дина, юха а «Этхьиг» дешна, ламаз дерзош, салам лур ду.

ДОКЪАН ЛАМАЗ

Докъан ламаз дар фарз-кифаят ду (цхьаболчара дича, бисинчарна тIерадолуш). Абу ХIурайрата (Дела реза хуьлда цунна) дийцина, Делан Элчано (Делера салам-маршалла хуьлда цунна) элира, аьлла: «Веллачу стагана докъа ламаз даллалц цуьнна тезетахь Ийначунна боккхачу ломмал ял ю. Ткъа и даволлалц кешнаш-кахь Ийначунна шина ломмал ял ю» (Бухари, Муслим).

ЖАМИАТЕХЬ ДОКЪАН ЛАМАЗ ДАРАН КЕП

Имама ламаз дикхинчул тIаьхьа, цунна тIаьхьа хIобттинчо докъан ламазан нийат иштта дийр ду: «Ас нийат ди, Делан дуйьна, хIокху веллачунна (еллачунна) докъан ламаз дан жамаIатца, имамана тIаьхьа

хIобттина» — аьлла. Нагахь санна белларш дуккха беллахь, имама докъан ламаз дечарна докъан ламаз дан нийат дийр ду. Докъан ламаз, доьазза «АллIохIу» акбар аларца, ирахь лаятташ деш ду.

Хьалхара «АллIохIу акбар» имамал тIаьхьа ламазан нийат деш олу. Ши куьг белшел лахьа доккхуш, цунна тIаьхье меллаша (шена хезачу барамехь) «АллIохIу акбар» олуш, куьйгаш нехка кIел делхина, ирахь волуш «Бисмилла (Фатихьа)» доьшур ду.

Имама шолгIа «АллIохIу акбар» аьлча, цунна тIаьхье меллаша «АллIохIу акбар» олуш, ирахь волуш Делан Элчана (Делера салам-маршалла хуьлда цунна) салават дуьлур ду: АллIохIумма солил ИалI Мухьаммадив-ва ИалI али Мухьаммадин камI барокта ИалI али ИброхIИма, ва барик ИалI Мухьаммадин камI барокта ИалI али ИброхIИма, ва ИалI али ИброхIИма филь-Иламина, иннака Хьамидун Мажид.

Имама кхоалгIа «АллIохIу акбар» аьлча, веллачунна дола дийр ду: АллIохIуммагIфир лахIу, вархьамхIу (Я АллахI, гечдехьа цунна, кьинхетам бехьа цунах); Елларг зуда елахь:

АллIохIуммагIфир лахIа, вархьамхIа (Я АллахI, гечдехьа цунна, кьинхетам бехьа цунах);

Я белларш дуккха беллахь: АллIохIуммагIфир лахIум, вархьамхIум (Я АллахI, гечдехьа царна, кьинхетам бехьа царах).

Делларг бер делахь: «АллIохIуммагIфир фаротIон лиабавайИи ва салафан ва зухрон ва Изотан ваГтибарон ва шафIйан ва саккIиль бихIи мавазIйнахIумIа, ва афригIис-собра ИалIа кьулIубихIимIа (Я АллахI, хIара шен дена, нанна эхартахь бух кечбан хьалха-даьлла хилийтахь, царшинна цунах кхана а ехьа, хьехам, терго а хилийтахь, шен дехаран жоп луш волу шапалатан да а веьха. Я АллахI, хIара бахьана долуш царшинна диканаш узу терза даздехьа, царшиннан дегнаш собарх дузахьа)».

ДоьвалгIа «АллIохIу акбар» аьлча, хIара дола дийр ду: «АллIохIумма ла тахьримна ажрохIу ва ла тафтинна баIдахIу, ваГIфирланIа ва лахIу (ХIай АллахI, хIокху веллачунна хуьлчу мелах ма дахахьа тхо, цул тIаьхьа вуюн ма гайтахьа тхуна, тхуна а, цунна а гечдехьа)». Паккха, имама салам деллачул тIаьхьа, салам лур ду, цул тIаьхьа дола дийр ду.

ХIоттийнар — Илесов Еелин Гариби

НОХЧИЙН МАТТАХ БАЙТАШ

НЕНАН МОТТ

Доьзалехь бийцар а дастам а хеташ, Хьюо винчу ненан мотт дIатесна ахь. «Сов кьен бу дешнашна, бац атта кхеташ!»- Бохуш, и сийсазбан ца хета изьх. ЛадогIа цкъа соьга, «хьекхале корта», ЛадогIа, яккхий дIа лергара потт: ИйстIоцу хIорд санна, бу хьуна шорта Ша хууш волчунна вайн нохчийн мотт. ГIиллакхе, оьзда бу доттагIе буййчуш, МостагIче вистхуьлуш — лу ира герз, Хьомечу эзаре безам ахь буййчуш, Бека и, шех хуьлий хьан деган мерз! Мерза бу, моз санна, ша безачунна, Ламанан шовданал цена бу и. Лермонтовс, Толстойс а ладегIна цуьнга, Услара даггара хестийна и. Бешараш хийла а ихна и бекаш, Хьацарлахь, кьийсамехь кхьиьна и бу. Кхьоллинчу халкъана хьанала бецаш Даиман ша хилла нохчийн мотт бу. Вайн халкъан ойланаш, дахар а гIийла Далхадеш, кьийсамна ГIиттийна цо. Нохчочун майралла, оьздалла хийла Зевнечу илleshкахь екийна цо! Кхидолчу къамнашна шайниш а санна, Нохчашна шайн ненан мотт хьоме бу. Нагахь хьо ца вагIахь хьайн халкъацанна, Хаалахь, декъазниг, — хьо цьхалха ву!

Арсанукаев Шайхи

НЕНАН МОТТ

Хьайна хьюо мел вевза дахаран некъахь Беллачу кхетамца, лаккхарчу декъехь, Ойланца, дегIаца, сица, хьайн цIийца Кхолларна бусалба, мотт а луш бийца

Турпала нохчичун ненан мотт сийца, Ахь Далла хастам бе. ДIадаккха, хийца Цьха а вац кхьоллина Цо делларг цийца, Цул деза совгIат дац ненан мотт бийца.

Дуьненахь, Эхартахь хир ма вац сийца АллахIан совгIаташ ГIерташ верг хийца. ХIоранна белла мотт Дала шен цийца, ДIабаккхар цуьнгахь ду кьуйлуш берг бийца.

Бухадиев Муса

БЕКАЛАХЬ, НОХЧИЙН МОТТ

Бекалахь, Нохчийн мотт, Сан кьоман аз хилий, Сингаттам безначохь Пондаран мерз хилий!

Сатесча даймахке Шовданан чIуг хилий, Самукъа даьллагохь Мехкарийн йиш хилий!

Ламанийн локхаллахь, Аренийн сеналлахь, Нохчийн мотт, бекалахь Зарзаран мукьамехь!

Бусалба дин долчохь Иманан нур хилий, Барт бьхна доьзалехь Машаран гIай хилий!

Накъостал эшначохь Кьонахчун дош хилий, Тешнабек биначохь Болатан суй хилий!

Ненан кьинхетамехь, Дас лучу хьехамехь Бекалахь, нохчийн мотт, Даима бекалахь!

Балтукаева Зарь

ТХОЬГА ЯЗДО

Абубакар-Хьаьжа ша кьона волуш дуйьна Дела цхьаь веш, Делан Элча (Делера салам-маршалла хуьлда цунна) бакъ-веш ша дуьненахь йоккхучу хенахь шегара нахана бала пайда болуш, Делан а, нехан а безам болуш, шена ламаз-марха долуш, бусалба стаг вара. Шен доьзал кхийнера ламаз-марха долуш, хьарам-хьанал къасто хууш. Ойсахархь долчу маьждигехь масех шарахь имам лелла а вара иза, наха лоруш, диканна-вонна наха юкба а воккхуш, муьлххачу юьртахь, ахь хьюо Ойсахарара ву аьлча, «Хью Абубакар-Хьаьжин юьртахо ву-кх, ахь деанчу

гуьллакхе хьаьжаза вер вац», — олий, доггах тIелоцуш хилла. Оцо гоьйту, иза шеко йоцуш, наха лоруш хилар.

Эвляяь санна цIена бос богуш, дегIан куц каза, тайна долуш, камел маслаIате, даг тIера мекха яшон хуур долуш вара Абубакар-Хьаьжа.

Масийтгазза хьаьжIахь хилла а вара иза. Цуьнца хьаьжIахь хиллачу наха «Цул дика на-къост хир а вацара», — олура.

Абубакар-Хьаьжин цхьа вара — МехIди Макка ваханчохь кхелхина, цигахь дIавоьллина. Абубакар-Хьаьжин шен кертахь дина маьждин ду. И маьждиг дичахьана, ша дIасавахана

ТХАН ИЭСЕХЬ ВУЬСУ ХЬО...

йоккху хан йоцург, массо ламаз а, кхин йолу Имам а цу чохь еш Ийна иза.

Иштта, бусулба стаг юьртахь хилар доккха беркат ду.

Юьртара муьлхха дика а, вон а шен чуьра долуш санна, кхо де ларлеш Iара иза, муьлххачу юьрта тезета воьлуш, нахана иза шайн тезета веьча дозалла хеташ, цуьнга кхечу юьртара наха весеташ деш хилла. Ялхой-Мохкара Яхья-Хьаьжас а, Энакхьаллара Изас а шавшшиь кхелхича коша вилла веша вина а хиллера а. Цо шена тIедиллинарг кхочушдина а хиллера. Тхан дас Мухьади-Хьаьжас шен веса вина вара

иза. Даиманна иза хьахош, Абубакар-Хьаьжа шел тIаьхьа висаре сатуьйсуш, Далла дуйьхал а вахара сан да. «Мухьади, ахь хьайн веса Абубакар-Хьаьжа хIунда хьаржина, хьан ворхI клант ма ву, дуккха а шичой ма буй-аьлча, тхан дас элира: Дала дуьненахь ваша воцуш кхьоллина со, сан дуккха а дика девешин кIентий бу, царах цхьаь къастийча, вукхарна вас хиларна кхьору со. Дала суна дуьненахь ваша лург хилча Абубакар-Хьаьжа санна волу ваша везара суна иштта тешаме, бусалба а волуш». Оцо гоьйту и нехан даг чу вижина, Далла а, нахана а везаш, бусалба стаг

Гагаева Мохьадин ТIауэ

ТЕШАМ

Нохчийн меттан урокехь хьехархочо тхуна цIахь язъан «Тешам», аьлла сочинени еллера, мел ас оила ярх тешамах лавцна язъан хIума дага ца догIура. МаьрIажа ламаз а дина, суьлхьанаш хьийзош, Iачу дадина юухе а яхана, хьастаелла, даде

хьаьттира ас: «Дада, «тешам» аьлла сочинени язъе аьлла тхоьга, айса ХIун язъан еза ца хууш, Iаш ю-кх со». Ша хьийзош долчу суьлхьанийн могIа дIа а кхачийна, дадас суна хIара дийцар дийшира.

«Цьхана стеган ша кьона волуш дуйьна эцна, бекъа йолуш дуйьна кхаьбна, безаш лелош дин хилла, кхаьрзина бен хьаьжIахь ца яош, сих-сиха хи тIе буйгий лийчаеш, тIе эхк хьокхуш массо а хIуманал, адам долуш санна, дукха безаш, кхаьбна дин бара иза. Шена цхьа цатам баьлча адеме санна, оцу динан лерехь дуййций шен дог паргIат доккхуш хилла цо. Бакъала аьлча, оцу стеган на-къост хилла лаятташ хилла-кх и дин. Цул а, шен сил а дукха а везаш, кхуьуш ялх-ворхI шаре ваьлла, Ели цIе йолуш клант хилла оцу стеган. Шен дин, клант оьций, шайн дайх дисинчу ирзе а воьдий, и дин клантана кара Iамо лууш лелаш хилла. Иштта нисделла иза оцу дийнахь а. Шен клант, дин а эцна, ирзехь

дин дахецна, и паргIат баьккхина, шен цIенна ковчал кечъеш волуш и стаг волуш, цхьа гIаж кара а эцна, ирзехула веда лелаш хилла Ели а. Цехьхьана таллархочо кхьосинчу герзахь кьаьхкиначу говран дуьрстанах оцу Елиин карара гIаж тасаелла, и гIаж оцу клантана тIерачу бедарх тасаелла, говро тIекхийна вийна хилла оцу стагана шен сил дукха везаш волу Ели. Оцу меттхь гIайгIане воьжна и стаг, кхин дIа ша йоккхучу ханна оцу говрах болу безам, тешам дIабаьлла хилла цуьнан.

«Хьава, хью Iаламат дика йоIю, ас дозалла до хьох, хью тайпана тидаме берш хIокху тьке цхьаолгIачу бIешаран кIезиг бу. Ткъа хью сан клантан доьзалехь йоккхач ерг ю, Хьава, ахь хьайл кегий долу дий бер нохчийн оьздачу гIиллакхехь, кхеташ-кхион онда гIо-накъосталла дийр ду хьайн дена, нанна», — дерзийра дадас шен дийцар.

Сальмурзаева Хьава, 7-гIа «Б» классан дешархо

САН ХЬОМЕ НАНА

Утгаре сайн дахарехь суна дукхазарг нана ю, утгаре хIокху дуьнен чохь хазаниг сан нана ю. Ялсамани ненан когаш кIел ю олуш ду. Сан нана комаьрша дог, беркате аьхна куьйгаш долуш, кIеда-мерза хабар долуш, доьзалехь барт латто хууш, мерза адам ду. Сайн нана цIахь хилар тхайн ураме ма кхьаьча хаьа суна, цо тхуна кечбинчу мерзачу кхачанан мерзачу хьожано юзе хуьлу тхан юкь, со цьхана гена махкара цIавогIуш санна елалой дуйьхала йолу сунна сан хьоме нана, тIаккха хаьа суна сайл ирсе клант хIокху дуьненчохь кхин воций.

6-чу «А» классан дешархо Арзимов Муслим

Гуьман Клоштан Ойсахарчу коьртачу школин хьехархойн а, дешархойн а гергарло ду «Исламан ЗIаьнарш» газетача

Продолжается подписка на газету «Исламан ЗIаьнарш»!

Тридцать лет прошло с тех пор, как вышел первый номер религиозно-просветительской газеты «Исламан ЗIаьнарш».

На ее страницах публикуются проповеди, газета рассказывает об основах религии Ислам, о жизни святых эвлия, о наших прекрасных обычаях и традициях... Также читатель может узнать о достойных, благородных поступках и жестах наших соотечественников. У каждого из нас есть возможность подружиться с этой газетой, задать редколлегии вопросы, посоветоваться, рассказать о наиболее...

Пишите в газету «Исламан ЗIаьнарш», подписывайтесь на газету «Исламан ЗIаьнарш»! Цена на подписку: на полугодие — 360 рублей, на год — 720 рублей.

Учредитель:

Министерство Чеченской Республики по национальной политике, внешним связям, печати и информации

Адрес учредителя/издателя: 364060, г. Грозный, бульвар Дудаева, 8.

Куратор газеты Хож-Ахмад-Хаджи Кадыров
Основатель газеты Масуд Заурбеков
Главный редактор Фарид Заурбекова

Адрес редакции: 364024, г. Грозный, ул. Н.А. Назарбаева, 92.
Телефон: 8-928-088-85-50; E-mail: zori-islama@mail.ru; Индекс газеты: 54 928,
Газета зарегистрирована в Управлении Федеральной службы по надзору в сфере связи,
информационных технологий и массовых коммуникаций по Чеченской Республике
1 декабря 2015 года. Регистрационное свидетельство ПИ № ТУ 20-00110.

Мнение редакции может не совпадать с мнением автора. Рукописи не рецензируются и не возвращаются. Газета выходит 2 раза в месяц по четвергам на русском и чеченском языках. Свободная цена. Тираж — 3000 экз. Передано в печать: 27.04.2021 г. 15:00. Подписано в печать: 27.04.2021 г. 16:00. Заказ № _____ Газета отпечатана в типографии издательства ООО «Плаза». Адрес: 357748, г. Кисловодск, ул.Седлогорская, 161.